

* ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ *

Α'.

Αἷτια ἀσθενειῶν : Σκουλήκι. Θεός, διάβολος, μάγοι.—Θεραπεία αὐτῶν ὑπὸ τῆς θείας ἀντιλήψεως.—Ξόρκια.—Μεταβίβασις τῆς νόσου εἰς δένδρα, εἰς ζῶα, εἰς ἀνθρώπους.—Δίωξις αὐτῆς εἰς ἐρήμους τόπους.—Πράξεις πρὸς ἀποσόβησιν ἐπιδημικῶν νόσων.

Ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ μελέτῃ περὶ τῶν ἀσθενειῶν ἐν τοῖς μύθοις τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐκείνων μόνον τῶν γνωστῶν ἡμῖν προλήψεων, ὅσαι ὅπως δὴ ποτε συνδέονται πρὸς μυθικὰς παραστάσεις· διότι ἡ ἔρευνα τῶν τῆς δημώδους ἐστρικής καὶ τῆς μαγικῆς θεραπείας ἀποτελεῖ θέμα ἴδιον, περὶ οὗ ἐπιφυλάσσεται νὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε ¹⁾).

Ὁ κριτὴς λαὸς ἀγνοῶν ὡς εἰκὸς τοῦς φυσιολογικοὺς νόμους καὶ ἀδυνατῶν νὰ ἐμδαθύνῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν παθολογικῶν φαινομένων, ἀποδίδωσι τὴν γένεσιν τῶν νόσων εἰς διαφοροὺς ξένας ἐπηρείας, εἰς δυνάμεις ἐκτὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐνεργοῦσας. Ἐξ ἀναλογίας δὲ κρίνων, ὑποθέτει ὅτι ἡ τῆς ἀσθενείας αἰτία εἶναι σκώληξ ἢ σκώληκες ²⁾ εἰσχωρήσαντες ἔξωθεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἐπειδὴ βλέπει ὅτι οἱ σκώληκες λυμαίνονται καὶ διαφθείρουσι τοὺς καρπούς καὶ τὰ θάλλοντα δένδρα. Αὕτη δὲ φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ἡ ἀρχικὴ καὶ ἀπλουστάτη ἀντίληψις περὶ τῶν αἰτίων τῶν νόσων παρὰ πᾶσι τοῖς κατὰ φύσιν λαοῖς. Ἐν Ἑλλάδι πιστεύεται κοινῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτι σκώληξ προξενεῖ πολλὰς ἀσθενείας, μάλιστα δὲ τὴν ὀδονταλγίαν ³⁾. Συνήθεις δ' εἰσὶν αἱ φράσεις τὸν τρώει τὸ σκουλήκι, μοῦ μπῆκαν τὰ σκουλήκια, λεγόμενα καὶ ἐπὶ ἡθικῶν βασάνων· παραπλησίᾳ δὲ ταύταις εἶναι καὶ ἡ φράσις

* Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας 1883 τ. Α' σ. 1—30.

1) [[Περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν γένει βλ. *M. Bartels Ueber die Krankheits—Beschwörungen ἐν Zeitschr. d. Ver. f. Volksk.* 1895 σ. 1 καὶ *Roschers Lex.* III, 457 καὶ λ. Νόσος. *Hastings Encycl. of Relig. a. Ethics* τ. IV λ. disease and medicine]].

2) [[Γενικῶς περὶ τῆς δοξασίας ταύτης βλ. *Roscher ἐν Rheinisches Museum* τ. 53 σ. 181 καὶ τὰς αὐτόθι μαρτυρίας. *Höfler ἐν Arch. f. Religionswiss.* 1899, 2 σ. 98 καὶ 109. 138. Βλ. καὶ *Köhler Kl. Schriften* III, 551—2]].

3) [[Βλ. ἐμφυδὴς ἐν *Δελέκου Ἐπιθ.* σ. 203. *Λαογρ.* Ε', 613, 8]].